

Klenovské

noviny

M e s a č n í k o b c e K l e n o v e c

V. ročník

Číslo 4/2008

klenovskenoviny@klenovec.sk

Zdarma

Stavanie mája - sviatok jari

V stredu 30. mája sa, ako každý rok, Námestie Karola Salvu zaplnilo Klenovčanmi, ktorí si v príjemnej atmosfére oživilí zvyky našich predkov a stavaním symbolického mája privítali jar. Pripomenuli si tiež tradíciu prvých májov a výročie vstupu Slovenska do Európskej únie.

Na začiatku osláv zaznela úvodná báseň, ktorú predniesla zástupkyňa starostu Mgr. Blažena Hrušková a potom sa k občanom prihovril starosta obce JU-Dr. Pavel Struhár, ktorý v slávnostnom prejave povedal, aby sme si všetci deň pred 1. májom – sviatkom práce pripomenuli jeho trvalé hodnoty a stále živý odkaz a význam. Zdôraznil, že v súčasnosti by mal byť tento sviatok vnímaný ako sviatok všetkých poctivo pracujúcich ľudí, ktorí svojou každodennou prácou prispievajú k tomu, že sa Slovensku začína ekonomicky dariť. Zároveň podotkol, že kaž-

dý na svojom poste vytvára hodnoty, ktoré je potrebné vážiť si a spraviť poriadok a zmeny v prerozdeľovaní tak, aby každý, kto poctivo pracuje, mohol aj dôstojne žiť a vychovávať svoje deti. Na záver starosta obce povedal: „Mesiac máj nie je len mesiacom, kedy slávime sviatok práce, ale i mesiacom lásky a prebúdzania sa prírody. I dnes pri pohľade na rozkvit-

nuté stromy a krásnu zeleň našich hôr a lúk si uvedomujeme silu a krásu prírody a nesmieme zabudnúť na skutočnosť, že človek je len jej súčasťou. Súčasťou, ktorá dokáže myslieť. Preto využijeme túto našu prioritu a tento náš dar k zlepšeniu nášho vzťahu k prírode a životnému prostrediu, ale predovšetkým k budovaniu vzťahu k sebe samým.

Z obsahu:

- Klenovské nárečie včera a dnes
- pravidelné rubriky
- aktuality
- výsledky z bedmintonu
- futbal sa opäť hlási o slovo

Aby sa stal človek človeku bratom, ktorý chápe i problémy iných a urobí všetko preto, aby mu pomohol. Keď využijeme tento dar, vtedy i v našich srdciach nastane skutočná a krásna jar.“

V programe k oslavám jari vystúpili tiež deti z Materskej školy Karola Pajera, členovia detského folklórného súboru Mladosť a Zornička, ako aj novovytvorená detská ľudová hudba. Prijemný večer všetkým prítomným spestrila tanečná skupina z Lučenca.

(bh)

Klenovčanky na majstrovstvách sveta

V dňoch 12. - 17. apríla 2008 sa štyri dievčatá – bedmintonistky z Klenovca Dominika Rebová, Romana Surová, Katarína Balciarová a Denisa Antalová, ktoré tentokrát reprezentovali nielen Gymnázium Mateja Hrebendu v Hnúšti, kde v súčasnosti študujú, ale aj Slovensko, dostali až na majstrovstvá sveta školských družstiev v bedmintoni, ktoré sa konali na španielskom ostrove Menorca. Podľa slov vedúceho družstva Mgr. Jána Štefánika, sa dievčatá v medzinárodnej konkurencii nestratili a obsadili konečné 5. miesto z celkového počtu 12 družstiev. Svoje sily si zmerali s

hráčkami z Bulharska, Škótska, Belgicka, Francúzska a Číny a v tejto náročnej skupine obsadili 3. miesto a od postupu o medailové pozície ich delili len dva víťazné košíky. Následne bojovali o 5. až 8. miesto, kde zvíťazili nad Škótskom a domácim Španielskom, a tak si vybojovali konečné a veľmi pekné 5. miesto. „Treba si však uvedomiť, že pred našim družstvom skončili Čína, Taiwan a Turecko, teda ázijské krajiny, kde je bedminton národným športom, kým z európskych družstiev nás predbehlo len Bulharsko“, dodal Mgr. Štefánik.

Okrem hry si dievčatá na

šampionát pripravili aj vystúpenie, na ktorom v našich slovenských ľudových krojoch zaspievali a zatancovali, čím obohatili kultúrny program, na ktorom sa každá krajina prezentovala svojimi národnými zvykmi.

Na dojmy zo svetového šampionátu školských družstiev, ale aj na plány do budúcnosti som sa dievčat Dominiky Rebovej, Romany Surovej, Kataríny Balciarovej a Denisy Antalovej pre Klenovské noviny po ich návrate do školských lavíc opýtala:

KN: Dievčatá, prezraďte našim čitateľom, ako ste

sa dostali na majstrovstvá sveta školských družstiev v bedmintoni?

D.R.: Do tejto súťaže nás prihlásil pán profesor Štefánik na podnet nášho trénera Ivana Majorského. Majstrovstvám sveta predchádzalo slovenské kolo v Trenčíne, kde sme ľahko vyhrali nad Zvolenom a potom sme vo finále hrali ťažký zápas s Trenčínom, ale ani to nebol pre nás problém. Vyhrali sme a tak sme sa dostali na celosvetové kolo tejto súťaže, ktoré bolo v Španielsku, na Menorce.

(pokračovanie na str. 2)

Udialo sa ...

- *2. apríla** v Klenovci rokovali starosta obce JUDr. Pavel Struhár a Ing. Mário Trnavský s projektovou organizáciou Star EU, a. s., o projekty z EÚ týkajúce sa cestnej infraštruktúry.
- *4. apríla** sa v Banskej Bystrici uskutočnilo rokovanie a príprava Gemerského sociálneho podniku, na ktorom sa zúčastnil starosta obce JUDr. Pavel Struhár.
- *7. apríla** sa starosta obce JUDr. Pavel Struhár zúčastnil v Tisovci na zasadnutí SOPK Lučenec, na ktorom sa rokovalo o rozvoji regiónu.
- *9. apríla** sa na Ministerstve výstavby a verejných prác v Bratislave bol prerokovaný projekt rekonštrukcie ZŠ Vladimíra Mináča v Klenovci za účasti starostu obce JUDr. Pavla Struhára a Ing. Mária Trnavského.
- *10. apríla** sa starosta obce a poslanec BBSK JUDr. Pavel Struhár zúčastnil na rokovaní zastupiteľstva BBSK v Revúcej.
- *11. apríla** sa v Banskej Bystrici uskutočnilo stretnutie o príprave Gemerského sociálneho podniku, na ktorom sa zúčastnili starosta obce JUDr. Pavel Struhár a Milan Stieranka.
- *13. apríla** starosta obce JUDr. Pavel Struhár rokoval v Klenovci s predstaviteľmi partnerskej maďarskej obce Mihálygerge.
- *16. apríla** sa na Ministerstve výstavby a verejných prác v Bratislave uskutočnilo dokončenie projektu rekonštrukcie ZŠ Vladimíra Mináča v Klenovci, ktorého sa zúčastnili starosta obce JUDr. Pavel Struhár a Ing. Mário Trnavský.
- *17. apríla** sa konala výročná schôdza Klubu dôchodcov, na ktorej sa zúčastnil starosta obce JUDr. Pavel Struhár.
- *18. apríla** sa v Klenovci uskutočnilo rokovanie o vypracovaní projektov cestnej infraštruktúry s projektovou organizáciou Star EU, a. s., na ktorom sa zúčastnili starosta obce JUDr. Pavel Struhár, zástupkyňa starostu Mgr. Blažena Hrušková a Ing. Mário Trnavský.
- *28. apríla** v Rimavskej Sobotě zasadala programová rada 30. ročníka GMFS za účasti Mgr. Dariny Kišákovéj, riaditeľky GMOS, starostu obce JUDr. Pavla Struhára a riaditeľa MKS Jaroslava Zvaru.

(bh)

Klenovčanky na majstrovstvách sveta

(dokončenie zo str. 1)

KN: V akej skupine ste hrali a ako ste v súťaži postupovali?

R.S.: Na týchto majstrovstvách sveta sa zúčastnilo 12 dievčenských družstiev, ktoré boli rozdelené do dvoch skupín po šesť. My sme boli v skupine spolu s Belgickom, Francúzskom, Škótskom, Čínou a Bulharskom. Prvý zápas s Bulharskom sme prehrali len tesne 3:2, ďalšie zápasy so Škótskom, Francúzskom a Belgickom sme vyhrali pomerne ľahko, no na Čínu sme vôbec nestačili.

KN: Keby ste vyhrali zápas s Bulharskom, ako by ste postupovali v turnaji ďalej?

R.S.: No, keby sme vyhrali tento zápas, boli by sme postúpili medzi štyri najlepšie tímy a hrali o medailové umiestnenie.

KN: Ktorý súper bol z vášho pohľadu najťažší a ktorý najľahší, ak sa to vôbec dá povedať?

K.B.: Najťažší súper bola určite Čína, potom sme ľahšie zdolali Belgicko a Francúzsko. V boji o piate miesto bol náročný zápas so Španielskom.

KN: Tieto majstrovstvá sveta boli vo vekovej kategórii 14 až 17 rokov. Môžete nám prezradiť, aké dojmy máte zo stretnutia so svojimi vrstovníkmi z iných krajín a čo vás zaujalo v čase, keď ste práve nehrali?

D.A.: Usporiadatelia nám spríjemnili súťaž bohatým programom. Boli sme na výlete a zúčastnili sme sa tiež Burzy národov, kde si každá krajina mala pripraviť nejaké prezentácie o svojej krajine. My sme mali oblečené naše slovenské kroje a spievali sme pesničku Vretienko mi padá.

Zožali sme veľký úspech. Každý sa chcel s nami fotiť, a tak sme boli takou malou atrakciou pre iné krajiny.

K.B.: Spestrením tohto šampionátu bolo jedno popoludnie, kde sme hrali každá z nás so zástupcami iných krajín zmiešané hry. Bola to pre nás veľká príležitosť zahrať si napríklad aj s chlapcami z Číny a iných krajín.

KN: S kým sa vám najlepšie hralo?

K.B.: Mne osobne s Číňanom, Škótom a Španielom.

R.S.: Mne so Španielom a Číňanom.

D.R.: Mne s Talianom a Číňanom.

D.A.: Mne s Číňanom a Francúzom.

KN: A čo vaše plány do budúcnosti?

D.R.: Táto súťaž bude o dva roky v Bulharsku a ja sa jej už nemôžem zúčastniť, pretože to bude pre ročníky narodené v rokoch 1993 až 1996. Vlastne z nás na takomto turnaji bude môcť hrať len Denisa. A tak s touto súťažou my už nebudeme mať nič spoločné. Ale ja osobne by som sa chcela udržať v slovenskej reprezentácii.

R.S.: Podobne ako Dominika dostať sa do reprezentácie.

K.B.: Reprezentovať Slovensko.

D.A.: Dostať sa do reprezentácie.

KN: Ďakujem za rozhovor a želám veľa úspechov.

(bh)

Úspešní gymnazisti

Študenti Gymnázia Mateja Hrebendu v Hnúšti sa 17. apríla zúčastnili na jednej z početných súťaží predmetu aplikovaná ekonómia, Veľtrhu študentských spoločností, ktorý sa uskutočnil v Európe CULTURE CENTER v Banskej Bystrici.

Cieľom tohto predmetu, ktorý zastrešuje organizácia JUNIOR ACHIEVEMENT SLOVENSKO – MLÁDEŽ PRE BUDÚCNOSŤ, je pripraviť mladú generáciu na vstup do reálneho sveta ekonomiky. Študenti tak majú možnosť založiť si študentskú akciovú spoločnosť, vypracovať jej stanovú, podnikateľský plán, pripraviť valné zhromaždenie, zís-

kať potrebný kapitál upísaním akcií, vyrábať výrobky, poskytovať služby a samozrejme zhodnotiť peniaze svojich akcionárov.

Pre splnenie tohto cieľa vznikla v tomto školskom roku zo študentov septimy a 3. B triedy študentská spoločnosť VPP. Činnosť tejto spoločnosti bola zameraná na výrobu tašiek, peňaženiek, perečníkov z plátna originálne maľovaných, predaj tričiek a pier s logom školy, ako aj na poskytovanie občerstvenia počas rôznych školských podujatí.

Vyvrcholením úsilia tejto spoločnosti bola účasť na súťaži Veľtrhy študentských

spoločností, kde sa výrobky a celková prezentácia študentskej spoločnosti stretla s veľkým záujmom prítomných študentov a nakoniec aj odbornej poroty, keď z celkového počtu 23 študentských spoločností udelila spoločnosti VPP 3. miesto v kategórii Najlepšia marketingová prezentácia.

Na tomto vynikajúcom výsledku sa podieľali aj Klenovčania: Jana Brndiarová, ktorá je viceprezidentkou spoločnosti pre marketing, Mgr. Blažena Hrušková, učiteľka predmetu aplikovaná ekonómia a tiež Ing. Michal Kňažek, konzultant spoločnosti.

(bh)

Spojená stredná škola v Hnúšti sa usiluje realizovať rôzne aktivity na podporu a zatraktivnenie štúdia svojich študijných a učebných odborov. Veľmi osvedčenou formou sa ukázali projekty ponúkajúce možnosť vycestovať do zahraničia.

S týmto zámerom škola realizovala projekt *Leonardo da Vinci* v rámci Programu celoživotného vzdelávania, financovaný z prostriedkov Európskej únie, ktorý je zameraný na odborné vzdelávanie. Okrem toho ho finančne podporilo mesto Hnúšťa a Rada rodičov pri SSS Hnúšťa. Názov projektu *Upevnenie pracovných návykov v odbornej príprave na profesiu stolár už sám hovorí*, pre ktorý učebný odbor bol určený.

Do zahraničia vycestovalo 6 tretiakov stolárov – Peťo, Ivo, Dano, Dávid, Ľubo a Dominik -so mnou ako správdzajúcou osobou a riaditeľkou školy, ktorá išla zbierať nové skúsenosti a hľadať nové príležitosti pre našich študentov. Tí poslední dvaja menovaní: Ľubo Vrbinský a Dominik Roško sú Klenovčania a tak mi nedá nepochváliť sa týmto úspechom aj vo vašich novinách.

Mobilita trvala 17 dní, od 15.2. do 2.3.2008. Miestom realizácie bolo mesto Malaga, na juhu Španielska. Odbor-

¡HOLÁ! ¿QUE TAL?

né stáže prebiehali v podnikoch zameraných na výrobu dreveného nábytku. Bolo to dosť náročné, pretože vo firmách sa dalo komunikovať len v španielčine a hoci chlapci prešli jazykovou prípravou, nakoľko išlo o nový jazyk, ovládali len základy. V súkromných firmách pracovali po dvoch alebo po jednom a tak na vlastnej koži zistili, čo je to dorozumieť sa v cudzom a kultúrne odlišnom prostredí. Získali skutočne neoceniteľnú skúsenosť.

Okrem práce mali chlapci

celý rad príležitostí spoznať mesto, jeho romantické uličky v centre i moderné obytné štvrte na okraji (tam sme spoločne bývali vo veľkom, dobre vybavenom byte), jeho historické pamiatky, navštíviť múzeum Pabla Picassa, botanickú záhradu, čajovňu, diskotéku, poprechádzať sa po nádherných plážach, ochutnať typickú španielsku kuchyňu s plodmi mora, uvedomiť si temperament južanov na predstavení flamenco. Podnikli sme aj výlet do horskej „bielej dediny“

Lubo Vrbinský a Domonik Roško v Španielsku

Mijas známej svojím burro (osol) taxi, pokochali sme sa atmosférou luxusných letovisk Benalmadena či Torremolinos. Dni v Španielsku sme si užili ozaj naplno, i keď slnko sa pred nami väčšinu pobytu skrývalo.

Všetci boli po odbornej stránke zruční, a tak ich reprezentoval predovšetkým ich pracovný výkon. Často som od ich tútorov počula „muy bien (veľmi dobre)“, čo bolo veľmi príjemné. Hanbu slovenskému stolárovi určite neurobili. Získali certifikát o odbornej praxi v španielskom jazyku a dokument EURO-PASS MOBILITA v anglickom jazyku. Jedná sa o štandardný európsky dokument, zaznamenávajúci obsah a výsledky týkajúce sa získaných vedomostí a zručností, ktoré osoba získala počas stáže v inej európskej krajine. Je akousi vizitkou na európsky trh práce.

Na záver chcem len dodať, že na základe dobrých skúseností a spolupráce, ktorá sa počas pobytu vytvorila, plánuje naša škola podobné mobility pre najlepších žiakov aj iných odborov. A to je výhodou malej školy. Pokiaľ je aktívna, žiaci majú väčšiu pravdepodobnosť dostať sa do užšieho výberu a zúčastniť sa takýchto atraktívnych aktivít.

Ing. Jana Paučová

SÚŤAŽ DETSKÉHO HUDOBNÉHO FOLKLÓRU

Dom kultúry Janka Francisciho Rimavského v Hnúšti bol 10. apríla plný ľudového spevu. Banskobystrický samosprávny kraj, Gemersko-malohontské osvetové stredisko v Rimavskej Sobote, Mestské kultúrne stredisko v Hnúšti a Mesto Hnúšťa pod záštitou primátora Mgr. Michala Bagačku organizovali regionálnu súťaž detského hudobného folklóru. Vyhlasovateľom súťaže je Národné osvetové centrum Bratislava. Regionálneho kola sa zúčastnilo 80 detí z okresov Rimavská Sobota a Revúca.

Naši zástupcovia obstáli viac ako čestne a získali početné ocenenia:

- v kategórii spevákov sólistov zlaté pásmo s postupom získala Lucia Zvarová z DFS Zornička,
- v kategórii speváckych skupín získala zlaté pásmo s postupom dievčenská spevácka skupina DFS Mladost,
- v kategórii ľudových hudieb zlaté pásmo s postupom

získala novovzniknutá detská ľudová hudba pri OZ Pomoc deťom a MKS, - v kategórii sólisti inštrumentalisti zlaté pásmo s postupom získal heligonkár Ján Koziak z DFS Mladost.

Želáme im veľa úspechov na krajskom kole, ktoré sa uskutoční 7. mája v Kokave nad Rimavicou, aby sa mohli prezentovať i na celoslovenskej súťaži v dňoch 14.-15. júna v Rimavskej Sobote.

Na celom svete sa stala rakovina najzávažnejším zdravotným problémom. V blízkej budúcnosti sa ziaľ dá očakávať, že výskyt tejto obávannej choroby bude naďalej narastať, v podobe novozistených prípadov. To si vyžaduje zodpovedné ekonomické a sociálne riešenie problematiky v podobe dobre premyslenej stratégie. Liga proti rakovine SR spája ľudí v spoločnom úsilí - predchádzať rakovine, zistiť ju včas, podporovať jej účinnú liečbu, starať sa o postihnu-

Deti z DFS Mladost a DFS Zornička získali okrem postupu ešte ďalšie ocenenia:

- zlaté pásmo bez postupu získala v 2. kategórii spevákov sólistov Slávka Oláhová a Anna Mária Dovalová z DFS Mladost,
- v kategórii speváckych skupín získala chlapčenská spevácka skupina DFS Zornička bronzové pásmo,
- v kategórii sólistov inštrumentalistov získal bronzové

Deň narcisov

tých a zlepšiť kvalitu ich života, zmierniť utrpenie a znížiť úmrtnosť na rakovinu.

V roku 2008 oslávil Deň narcisov svoje 12. výročie. Táto tradícia a veľmi populárna verejná finančná zbierka sa uskutočnila 11. apríla 2008 aj v našej obci.

Vďaka porozumeniu našich spoluobčanov sa žiakom ZŠ Vladimíra Mináča v Klenovci, ktorí sa už tradične do tejto zbierky zapájajú, podarilo

vé pásmo heligonkár Ján Babic.

Výkony súťažiacich hodnotila odborná porota v zložení predsedsa Mgr. Rudolf Veseľovský, metodik pre hudbu zo Stredoslovenského osvetového strediska v Banskej Bystrici, členovia PhDr. Andrea Jágerová, metodička pre folklór Podpolianskeho osvetového strediska zo Zvolena, Juraj Matias, riaditeľ Hontiansko – ipeľského osvetového strediska vo Veľkom Krtiši.

Jaroslav Zvara

vyzbierať finančnú čiastku 11050 Sk.

Vyzbierané financie boli zaslané na účet Liga proti rakovine SR.

Dovoľte nám vysloviť srdečné a úprimné poďakovanie dobrovoľníkom a samozrejme všetkým prispievajúcim. Sme radi, že asi už nastala doba, keď nemusíme hovoriť o poslaní a význame tejto zbierky, pretože ľudia práve takýmto výsledkom deklarujú jej pochopenie.

ĎAKUJEME!

Chovateľom králikov

Výživa dojčiacich samíc

Väčšina chovateľov králikov sa uspokojuje s tým, že do roka dosiahne 2 až 3 vrhy. Chovateľská prax však dokazuje, že plodnosť králika možno dodržiavaním určitých chovateľských zákonitostí ešte zvýšiť. Dôkazom toho je intenzívny veľkochov králikov, pri ktorom sa môže dosiahnuť od jednej samice priemerne 30 až 35 mláďat a dokonca niektoré farmy dosahujú aj 40 mláďat.

V chovoch čisto krvných králikov je podmienujúcou roz množovaniu dobré zdravie, čo je podmienené dobrou výživou v období odchovu mláďat. Tá závisí hlavne v prvých dňoch od mliekovosti matky, ktorá je v porovnaní s ostatnými hospodárskymi zvieratami a vzhľadom na hmotnosť králikov obdviuhodná. Podľa dostupnej literatúry treba na 1 g prírastku mláďat králikov 1,5 až 2 g mlieka. Pri priemernom dennom prírastku 11,2 g na jedno mláďa, to pri vrhu 6

mláďat znamená dennú produkciu mlieka 134,4 gramov.

V porovnaní s ostatnými hospodárskymi zvieratami patrí mlieko králika medzi najhodnotnejšie. Vysoká hodnota mlieka umožňuje mláďatám zvýšiť svoju hmotnosť o 10 - násobok už behom mesiaca. V prvých dňoch výživy mláďat králikov má mlieko samice vyšší obsah bielkovín, mliečného cukru, tuku, vitamínov, minerálnych látok a stopových prvkov.

Uvedená skutočnosť potvrdzuje známe pravidlo, že matky produkujúce mlieko, potrebujú podstatne viac krmiva a živín. Vo veľkochovoch je riešená otázka krmiva výhradne granulovým krmivom, ktoré obsahuje potrebné množstvo bielkovín, vitamínov, minerálnych látok a bakteriostatických doplnkov, ktoré priaznivo ovplyvňujú látkovú premenu a súčasne zabráňujú vzniku infekčných ochorení.

Rudolf Kaštan

Z kuchyne našich starých mám

V časoch, keď bol život v Klenovci určite jednoduchší, ale zato ťažší, nároky našich predkov na jedlo a jeho prípravu boli oveľa skromnejšie. Naše staré mamy si obvykle vystačili s tým, čo si dopestovali alebo vychovali doma a čo sa uvarilo na obed, gazdiná prestrela na stôl aj na večeru. Zuzana Medvedová si pri našom rozhovore s nostalgiou spomenula na veľmi jednoduchú mliekovú polievku, ktorú rada jedávala v detstve, potom ju varila svojim deťom i vnúčatám a občas si ju uvarí ešte aj dnes. Prezradila tiež, že recept na túto polievku si vypýtala aj pani Anna Germanová potom, čo zachutila jej deťom, keď sa chodili hrať s vnúčatami Zuzany Medvedovej. Ktovie, možno to bolo prvé klenovské jedlo, ktoré si v rodine pána seniora po príchode do Klenovca uvarili.

Na prípravu tejto, už takmer zabudnutej, polievky potrebujeme zemiaky, mlieko, múku, vajce, cukor a soľ.

Mlieková polievka s čírom

„Očistené, umyté a na kocky nakrájané zemiaky dáme do hrnca. Nalejeme približne pol litra vody, osolíme a uvaríme. Kým sa zemiaky uvaria, pripravíme si čír (rajbaničku) tak, že z hladkej múky a vajca vypracujeme cesto, z ktorého na rajbadle narajbeme, alebo rukami natrháme čír. K uvareným zemiakom pridáme asi liter mlieka. Keď mlieko zovrie, nasypeme vopred urobený čír (rajbaničku) a necháme povrieť. Takto uvarenú mliekovú polievku môžeme dochutiť kryštálovým cukrom.“

(bh)

Oprava z čísla 3/2008: Naša organizácia pracuje v obci už 10 rokov (nie 5 rokov ako bolo uverejnené).

Rudolf Kaštan

OKIENKO ZÁHRADKÁRA

Máj

Máj je považovaný za najkrajšiu časť roka. Väčšina stromov je v plnom kvete. Prechádzky v rozkvitnutom sade sú neopakovateľné. Podľa potreby kypríme pôdu, plejeme, zavlažujeme a prihnojujeme priemyselnými hnojivami. Venujeme pozornosť predpovediam počasie na príchod neskorých mrazov. Príkladom nám môže byť aj vlaňajšia jar, keď došlo k zničeniu veľkej časti ovocia vymrznutím. Čiastočnú ochranu môžeme urobiť napr. zadymaním – zapálením vlhkej slamy, listia konárov z orezávania stromkov, polosuchej trávy a pod. Vytvorený prízemný dym spôsobí zvýšenie teploty asi o 2°C. Zadymanie robíme v noci ale hlavne ku ránu, kedy je pokles teploty najväčší. O niečo nákladnejšie je zahmlievanie ovoc-

ných stromkov vodou. Na rastlinách menšieho vzrastu môžeme s výhodou využiť rôzne prikrývky z papiera, plastov, fólie. Želal by som si, aby sme túto ochranu nemuseli tohto roku použiť. Po odkvitnutí slivky ošetríme proti piliarke a jablone proti obaľovačovi. Počas prípadného suchého počasie polievame jahody. Koncom mesiaca začína dozrievať aj prvé ovocie a to plody zemelezu. V zeleninovej záhradke už môžeme vysievať takzvané teplomilné rastlinky ako sú uhorky, tekvice a fazuľu. V okrasnej záhradke vysádzame začiatkom mesiaca georgíny. Koncom mesiaca vysievame dvojročné kvetiny.

Pokračujeme v uvádzaní niektorých menej známych, ale v našich podmienkach už úspešne pestovaných druhov ovocia, ako je kľu-

va veľkoplodá. Podobný druh je popisovaný aj v našich oblastiach rašelinoviska a to kľukva močiarna. Kľukva veľkoplodá sa v súčasnosti pestuje na plantážach v Amerike. V Európe sa pestuje v menšej miere v severných štátoch hlavne vo Švédsku a v Poľsku. Kľukva veľkoplodá vytvára nízke kričky so zdrevnatými konáríkmi. Konáriky tvoria dvojaké výhony a to vegetatívne, prízemné, ktoré dorastajú až do dĺžky 2 m a rodivé, ktoré sú vzpriamené. Plody sú len na rodivých konáríkoch. Kvitne na hlavnej stopke a na vrcholoch výhonov. Počet kvietkov a plodov býva na jednej stopke od 1 do 7 kusov. Plod je červená bobuľa pripomínajúca plod brusnice vo veľkosti čerešne. Je zaujímavé, že koreňová sústava siaha iba do hĺbky asi 10 cm a na koreňoch sa netvoria vlásočné koreňky, ktoré supľujú špeciálne huby. Špecifikom pestovania tej-

to plodiny je, podobne ako aj u čučoriedok a brusnic, kyslosť pôdy. Vyžaduje kyslé pôdy s hodnotami pH 3,5 - 4,5 s možnosťou zavodnenia pozemku. Rozmnožujeme ju z 15 až 20 cm odrezkov priamo na stanovište. Je citlivá na zaburinenie. Na hnojenie sa používajú dusíkaté hnojivá v amonnej forme, dusičnanová forma je nevhodná. Úrodu dáva asi vo štvrtom roku, a vtedy sa zvyšujú aj dávky draselných a fosforečných hnojív. Po zbere sa každoročne prerieduje. Vo veľkovýrobe pokosením. Úspešné pestovanie je značne podmienené aj dostatkom kvalitnej mäkkej vody. Zberá sa ručne, alebo pomocou hrabiak ako pri čučoriedkach. Plody sú vysoko hodnotené v USA, Anglicku a Holandsku. Používajú sa na výrobu pikantných džemov. Obsahujú veľa vitamínov, minerálnych solí a pektíny.

Jaroslav Jáchim st.

Postavenie a význam učiteľa v spoločnosti

Koncom marca si vo viacerých krajinách Európskej únie pripomenuli Medzinárodný deň učiteľov. Aj v našich médiách sa v rôznych príspevkoch a reláciách vyzdvihoval význam a nezastupiteľná úloha učiteľa pri vzdelávaní a výchove budúcej generácie. Žiaľ, vo väčšine prípadov ostáva len pri slovnom deklarovaní dôležitosti učiteľského povolania pri tejto príležitosti, ale už dlhšiu dobu vážnosť a postavenie učiteľa v spoločnosti klesá. Dôkazom toho je napríklad aj pomerne nízke finančné ohodnotenie jeho práce, keď plat učiteľa aj napriek rôznym úpravám stále nedosahuje ani priemerný plat v národnom hospodárstve.

Aj vo verejnosti je často rozšírený názor, že učiteľ pracuje 4 – 5 hodín denne, má dlhé prázdniny, a preto je za túto prácu dostatočne ohodnotený. Aj z týchto dôvodov chceme nezainteresovanej verejnosti priblížiť náročnú prácu učiteľa.

Každý kvalifikovaný učiteľ (už aj vychovávateľ) má mať ukončené náročné vysoké školské vzdelanie. Aj počas práce učiteľa sa musí neustále vzdelávať a absolvovať rôzne kvalifikačné skúšky pre svoje ďalšie platové postupy. Aj učiteľ s dlhodobou praxou musí neustále sledovať nové poznatky

vo svojom odbore, pretože pri ére počítačov a internetu si mnohí šikovnejší žiaci zisťujú nové informácie a bolo by trápne, aby učiteľ nevedel na niektoré otázky žiakov reagovať. Na každý vyučovací deň sa učiteľ musí pripravovať písomne alebo aspoň vizuálne, čo pri neustále sa meniacich učebniciach, plánoch trvá aspoň 1 – 2 hodiny denne. V niektorých predmetoch (slovenský jazyk, matematika, cudzie jazyky) sú predpísané počty rôznych písomných prác žiakov, slohové práce, diktáty, testy, previerky, ktoré učiteľ musí pravidelne opravovať vo svojom voľnom čase počas večerov alebo cez víkendy doma. Nevie, či existuje povolanie, aby si zamestnanec nosil pravidelne prácu domov. Učiteľ ďalej vedie triednickú dokumentáciu (triedne knihy, klasifikačné záznamy, triedne výkazy, vypisuje vysvedčenia, atď.). Mnohí učelia vedú v popoludňajších hodinách rôzne záujmové krúžky žiakov. Musia sa zúčastňovať zasadnutí pedagogických rád, klasifikačných porad, rodičovských združení, pracujú v predmetových komisiách, zúčastňujú sa rôznych súťaží so žiakmi a podobne. To všetko je práca, ktorú učiteľ vo väčšine prípadov vykonáva v mimovyučovacom čase, ale je súčasťou

učiteľského povolania a každý kandidát na učiteľa s ňou musí počítať.

Okrem tejto práce, ktorá súvisí so vzdelávaním žiakov, je tu však ešte iná, nesmierne dôležitá úloha učiteľa – vychovávať zverených žiakov, ktoré je v poslednom období čoraz náročnejšie. Učiteľ musí čoraz častejšie nahrádzať činnosť rodiny, ktorá nezvláda svoju výchovnú úlohu. Žiaci sú neustále agresívnejší, nedisciplinovannejší, neuznávajú autoritu učiteľa. Na školách sa čoraz častejšie prejavujú známky šikanovania, bitiek, ba dokonca útokov na učiteľov od žiakov, ale aj rodičov. Ako príklad uvediem niekoľko prípadov tak, ako boli uverejnené v denníku Pravda 29. marca 2008. Vo februári 2000 deviatak na ZŠ v Košiciach napadol učiteľku a spôsobil jej pomliaždenie hrudníka. V marci 2004 siestak na ZŠ v Košiciach napadol učiteľa a spôsobil mu otras mozgu. V apríli 2004 skupina žiakov na ZŠ v Rakúsoch napadla učiteľa, ktorý sa zo zranení liečil 10 dní. Začiatkom roka 2005 chcel siestak na ZŠ v Myjave zabiť nožom svoju učiteľku. Pred niekoľkými týždňami boli zverejnené nové útoky žiacky na učiteľku a napadnutie učiteľky v budove školy rodičom.

Všetky tieto prípady, ale aj

iné nezverejnené, dokazujú to, že povolanie učiteľa sa postupne stáva čoraz viac rizikovejším, a preto treba len privítať pripravovaný zákon o postavení učiteľa ako verejného činiteľa. Podľa neho by už 14 – ročným páchatelom za slovné útoky na učiteľa hrozilo dvojročné väzenie, za fyzické násilie by mohli byť odsúdení až na 5 rokov. Prispelo by to isto aj k tomu, aby učiteľ vzbudzoval väčší rešpekt nielen v škole, ale aj v spoločnosti.

Samozrejme, takýto postup by mal byť len krajným riešením, ktorý si nikto neželá. Práve preto je potrebné, aby si celá spoločnosť uvedomila dôležitosť a náročnosť práce učiteľa, nepodrávala jeho autoritu, rodičia viacej spolupracovali so školou, pretože len spoločným úsilím školy, rodiny a celej spoločnosti sa dosiahne vyššia vzdelanostná a mravná úroveň budúcej mladej generácie. Verím, že aj týmto svojim článkom som prispel k zmene pohľadu na náročnosť práce učiteľa vo verejnosti a k znovuzískaniu vážnosti a úcty jeho povolaniu primeranej jeho dôležitosti a poslaniu.

Mgr. Slavomír Hruška

V priebehu desiatok rokov sa životný štýl pričinením veľkej ľudskej tvorivosti vo vede, technike, vzdelávaní a všetkých oblastiach života zmenil. Uvedomujú si to i seniori, ktorým s pribúdajúcimi rokmi ubúdajú možnosti zvládnuť a využívať modernú techniku pri komunikácii, pri získavaní potrebných informácií v akomkoľvek odbore, ktorý ich zaujíma.

Počítač a internet nie sú každému prístupné a ich zvládnutie je náročné. Po zvládnutí najzákladnejších zručností, nadobudnutí určitých vedomostí však otvárajú tieto moderné prís-

Seniori opäť v škole

troje dvere do akýchkoľvek oblastí nášho života.

V mesiacoch marec a apríl sa preto 14 seniorov rozhodlo vrátiť do školských lavíc, aby dokázali, že sú schopní popri iných problémoch zvládnuť i počítač a internet. Jednota dôchodcov, Občianske združenie RODON a vedenie Základnej školy Vladimíra Mináča v Klenovci pripravili pre týchto záujemcov kurz práce s počítačom a internetom. Pod vedením učiteľov ZŠ Z. Romanovej, L. Vančíkovej, F. Koldrása a M. Mináča

pracovali v dvoch krúžkoch, kde sa im uvedení učelia venovali. V príjemnom prostredí svojou usilovnosťou a za individuálnej pomoci lektorov v priebehu 20 hodín za deviatimi počítačmi zvládli najzákladnejšie operácie. V závere kurzu si už dokázali seniori vytvoriť vlastnú schránku, uložiť do nej svoje výtvary, prihlásiť sa na internet, vyhľadať na ňom tému, ktorá ich zaujala, cez internet si navzájom posielat správy. Pri práci zabudli na svoje problémy a prežili niekoľko krásnych,

veselých a príjemných chvíľ. Všetkým, ktorí sa pričínili o zdarný priebeh kurzu patrí úprimné poďakovanie.

Čo však ďalej? Mobily sme zvládli aj my skôr narodení. Zvládneme i vybavenie osobných vecí, nákupy, platby a iné činnosti cez internet? Treba k tomu vytvoriť podmienky čím skôr. Umožniť širokej verejnosti bezplatný prístup na internet, tak ako je to už v niektorých oveľa menších obciach ako je Klenovec. Už J. A. Komenský povedal: „Všetci na jednom javisku stojíme a čokoľvek sa tu koná, všetkých nás sa to týka.“

Júlia Štefániková

Klenovské nárečie včera a dnes

Naši predkovia používali nárečie ako dorozumievací prostriedok v každodennom spoločenskom a pracovnom styku s najbližším okolím. Klenovské nárečie prechádzalo z generácie na generáciu. Má vlastný zvukový, gramatický, slovo-tvorný a lexikálny systém, tvoriaci komplexnú lingvistickú, historickú a sociologickú kategóriu. Jeho rozvoj ovplyvnili historické a územné podmienky v minulosti, vrchárske osídlenie v obci, úroveň vzdelanosti, izolovanosť od väčších územných sídel a jeho okrajové polozenie v rámci slovenského jazykového územia.

Klenovské nárečie je výsledkom prirodzeného historického vývinu a diferenciacie slovenského jazyka. Patrí do jednej z troch základných nárečových skupín. Zaraďuje sa medzi stredoslovenské nárečia. Je súčasťou veľkej rodiny gemerských nárečí a zaujíma dôležité miesto v ich západnej podskupine, pokrývajúcej Rimavskú, Sušiansku a Blžskú dolinu, ako aj Vršký.

Znaky klenovského nárečia

Klenovské nárečie je mäkké. V širokom rozsahu sa využívajú spoluhlásky *ď, ť, ň, ľ*: *deťi, na d'ed'ine, ved'ete, ľjať, priateľ, misľný, ľaví*. Zachováva sa výslovnosť skupín *-št, žd*: *ešte, št'ast'je, hvizďať*. Dvojhásky sa dôsledne vyslovujú: *bjedni, mješať, muoj, kuoň*; za pra-

slovenské skupiny *-ort, -olt* je *rot-, lot-: rokita, rožeň, lokeť*.

V základnom tvare minulého času sloviess sa vyslovuje za koncové *-l* obojperné *-u* (*bou, mau, robiu, spievau*). Aj spoluhláska *-v* na konci a vnútri slova pred spoluhláskou sa vyslovuje ako obojperné *-u*: *speu, chlieu, prau-da, hláuka, rontouka*.

Nárečové zvláštnosti a osobitosti

Charakteristickým znakom klenovského nárečia je 7. pád jednotného čísla podstatných mien a prídavných mien ženského rodu, ako aj zámen 1. a 2. osoby, ktorý má príponu *-ou*: *s pek-nou ženou, so mnou, s ťebou*. Ďalej je to 1. pád množného čísla mužských podstatných mien typu *brat'ja, rodič'ja, sinov'ja*, ako aj 1. pád jednotného čísla prídavných mien stredného rodu typu *pek-nuo, dobroo*. Takisto typické sú slovesné prítomníkové tvary typu: *vezjem, berjem, ňesjem*.

Pre klenovské nárečie sú charakteristické niektoré slová, ktoré ho odlišujú od ostatných nárečí: *hábi* (šaty), *kalap* (klobúk), *šatka* (ručník), *kešeň, kešeňa* (vrecko), *pankuch* (praženica, škvarenina), *prhlava* (žihľava). Naopak niektoré slová spájajú klenovské nárečie s východoslovenskými nárečiami: *pikľet* (pitvor), *jarec* (jačmeň), *skala* (kameň), *mech* (vrece), *stará mať* (babka).

Ďalej je to slovo *veď*, ktoré sa takto používa: *Ňeboj sa, veď som pri tebe*. V iných nárečiach sa používa v tomto prípade slovo *však*. Pre klenovské nárečie sú typické tvary *chlapčok, hrňok, roštok*, alebo 2. pád jednotného čísla ženských podstatných mien: *do Hnúšťa, do Bistrici* (miesto *do Hnúš- te, do Bystrice*), ale aj 2. a 3. pád jednotného čísla prídavných mien: *od dobriho, dám dobroimu*.

V klenovskom nárečí sa zachovali archaické tvary, ako napríklad *kobi* (keby), *kodi* (kedy), *koť* (keď), *kotor* (ktorý), ale aj slovo *bú* (bol), *edon* (jeden) a slovesné tvary zakončené na *-mo*: *dámo, volámo*. Typickým znakom je veľmi mäkké *-š* alebo *-č*: *šo* (čo), *maška* (mačka).

Klenovské nárečie je ľubozvukné a melodické. Pri rozprávaní a počúvaní príjemne pôsobí. Zachováva sa rytmický zákon. Po dlhej slabike vždy nasleduje krátka slabika (dáva, krátky). Prízvuk býva na predposlednej slabike slova. V spisovnej slovenčine je prízvuk na prvej slabike. To nám robí problémy, keď chceme správne spisovne hovoriť.

Klenovské nárečie je pozoruhodné. Vyskytujú sa v ňom slová, ktoré sú v istom význame a istej podobe známe len v Klenovci a v jeho okolí: *koľešňa* (stodola), *hrud'* (prsia), *hintat'* sa (kolísať sa), *gordál'* (bodliak), *bobák* (červ), *mutáč* (topár

na mútenie mlieka).

Súčasnosť a budúcnosť nárečia

V súčasnom období sa nárečie používa len v obmedzenom rozsahu. Jeho typické zvláštnosti sa zotreli už v 2. polovici 20. storočia. Na stieranie osobitostí nárečia vplýval spisovný jazyk, školská výchova, a nová jazyková prax v rodinách. Mladí rodičia už hovoria aj doma spisovnou slovenčinou alebo jej hovorovou podobou.

Klenovské nárečie sa zachovalo v ľudových piesňach, vo vianočných a novoročných vinšoch, v rozprávkach a iných druhoch ľudovej slovesnosti. Naše nárečie obohatilo spisovný jazyk. Mnohé nárečové slová označujúce realie, ktoré celý národný kolektív nepozná, prešli do spisovnej slovenčiny.

Objavili sa v románoch spisovateľa Vladimíra Mináča, v dramatickej literatúre – divadelnú hru A. Jiráskova Vojnarka preložila herečka Mária Banciková do klenovského nárečia – a uplatnili sa na javisku Slovenského národného divadla a vo filmoch v hereckej tvorbe Eleny Rampákovovej – Piaterovej.

Odbornú prácu o klenovskom nárečí publikovala A. Wagnerová. Klenovské nárečie využívajú publicisti pochádzajúci z Klenovca v dennej a regionálnej tlači a autori Klenovských novín vo svojich článkoch.

(mo)

Prezidium Slovenskej lekárskej spoločnosti si pripomenulo životné jubileá svojich členov v oficiálnom mesačníku Lekársky monitor. Medzi jedenástimi významnými lekármi a farmaceutmi, ktorí sa dožili 85 rokov, je aj klenovská rodáčka MUDr. Darina Nábělková, rodená Moncoľová, ktorá pochádza zo známej učiteľskej rodiny.

MUDr. Darina Nábělková maturovala na Gymnázium v Tisovci s vyznamenaním

Jubileum lekárky

roku 1942. Zvolila si životné povolanie po vzore staršej sestry Želmíry. Zapísala sa na Lekársku fakultu Slovenskej univerzity v Bratislave. Po štúdiách pracovala v náročných odboroch urgentnej medicíny na západnom Slovensku. Vyšla sa za kolegu MUDr. L. Nábělku do rodiny v Banskej Bystrici, známej z príprav povstania roku 1944 v skupine občianskeho odporu.

S rozvojom zdravotníctva vznikol nový odbor anestézie a resuscitácie, ktorý priniesol bezpečnejšie operačné postupy a riešenie situácií ohrozenia základných životných funkcií. Stala sa jeho priekopníčkou a významnou reprezentantkou.

Nábělkovci radi chodili na dovolenky a návštevy do Klenovca. V starorodičovskom dome na podstienku naberali sily do ďalšej

náročnej práce. Tešili sa z krásneho okolia. Dvere na ich pracoviskách a ordináciách – ako aj staršej sestry Želky s manželom Ďurkom Výrostkom, rodákmi z blízkej Kokavy, bývajúcich v Košiciach – boli pre Klenovčanov vždy otvorené. Stretli sa tu s vysokou odbornosťou, ústretovosťou a žičlivosťou.

Blahoželáme jubilantke a prajeme pohodu v kruhu najbližších do budúcnosti!

MUDr. Vladimír Molitoris

ŠPORTOVÉ OKIENKO

Futbal sa opäť hlási o slovo

V mesiaci apríl sa rozbehla aj jarná časť futbalových súťaží. Družstvo dospelých, ktoré v uplynulom ročníku stratilo ligovú príslušnosť, sa pokúsi v I. triede Oblastných majstrovstiev o návrat do V. ligy. Nie je to jednoduchá úloha, pretože v jesennej tabuľke obsadilo so 17 bodmi až 5. miesto a na lídra súťaže z Gemera má stratu 11 bodov. Cieľom dorastencov v V. lige bude zachovať si ligovú príslušnosť aj v nastávajúcom ročníku.

Klenovec – V. Teriakovce 2:0 (1:0)

V jarnej ouvertúre sme súpera od začiatku pritlačili k jeho šestnástke. Hostia sa nášmu tlaku snažili ubrániť aj za cenu nedovolených zákrokov, za čo ich rozhodca po faule na Medveďa v pokutovom území potrestal penaltou. Jej úspešným exekútorom bol Hlôška. Aj po góle sme pokračovali v tlaku, ale niekoľko striel spoza šestnástky zneškodnil dobre chytajúci brankár hostí a vyložené strelecké príležitosti V. Parobeka a Medveďa sme nevyužili. V druhom polčase sme naďalej mali hru pod kontrolou, ale dobré gólové šance V. Parobeka, Medveďa a M. Hruška zostali nevyužitú. Až v 78. minúte po vyšachovaní súperovej obrany poistil naše víťazstvo M. Hruška.

Stretnutie sme odohrali v zostave: I. Hruška – Benčo, Vince, Valent, M. Paro-

bek, Oláh, Barto, Hlôška, V. Parobek, Medveď, M. Hruška.

Dorast:

Klenovec – Kalinovo 1:1

Tisovec – Klenovec 1:1

Klenovec – D. Strehová 3:4

Klenovec – Kráľ 3:1 (1:0)

Susedné družstvo z jesennej tabuľky sme od začiatku prekvapili rýchlou aktívnou hrou, ktorá nám priniesla už v 5. minúte úspech v podobe gólu, ktorého auto-

rom bol V. Parobek. Súper sa po góle prebral, postupne hru vyrovnal, ale gólovú príležitosť na vyrovnanie si nedokázal pripraviť. V úvode druhého polčasu sme opäť vyvinuli na súpera tlak s cieľom strelit druhý upokojujúci gól. Zámer sa nám podarilo splniť už v 53. minúte, keď Barto ukázkovými nožičkami prekonal súperovho brankára. Hostia však nerezignovali a v 72. minúte znížili stav stretnutia na 2:1. O našom víťazstve potom definitívne rozhodol v 78. minúte M. Hruška.

Klenovec nastúpil v zostave: I. Hruška – Benčo, Vince, Valent, M. Parobek, Oláh, Barto, Hlôška, V. Parobek, Medveď, M. Hruška. Striedali Jáchim a Golian.

Ziáci:

Chanava – Klenovec 5:0

Dorast:

Tempus R. Sobota – Klenovec 2:0

P. Ďurík/M. Kňažek

Marek Medveď v akcii (Klenovec - V. Teriakovce 2:0)

Hrachovo 4.4.2008

Ďalší regionálny turnaj sa uskutočnil v Hrachove pre kategóriu U11 a U17 (do 11 resp. do 17 rokov). V kategórii do 11 rokov dostal medzinárodný punc, keďže sa ho zúčastnili dve dievčatá (Zaczynska, Korejba) a jeden chlapec (Pišniak) z Poľska. U chlapcov hralo 16 hráčov. Vo finále podľahol v trojsetovom boji Klenovčan Hruška Pišňakovi. O tretie a štvrté miesto sa podelili Patrik Antal z Hnúšte a Marek Hinc z Klenovca.

U dievčat Klenovčanky Renata Surová a Monika Hrušková sa nedali zaskočiť a prebojovali sa do finále, v ktorom vyhrala staršia Surová. O tretie a štvrté miesto sa podelili Martina Krahulcová a Lukačínová Michaela z Košíc. Vo štvorhrách zvíťazili páry Andrej Marcišiak, Ivan Hruška a Surová, Hrušková.

V kategórii mladších dorasteniek sa predstavilo 5 dievčat, všetko z Klenovca. Zvítazila podľa očakávania Romana Surová, pred Denisou Antalovou, Nikoletou Bálintovou a Nikolou Lichancovou.

Medaily pre Klenovec

Prešov 5.4.2008

Na M SR družstiev žiakov bolo konečné poradie finálovej štvorky: M Šport Trenčín, BC Prešov, CEVA Trenčín a Družstevník Klenovec. Klenovčania prehrali stretnutia s nimi 1:6; 2:5 a 2:5. Očakavalo sa, že prehry budú tesnejšie, popripade, že by mohlo dôjsť k jednej výhre, ale v poslednej chvíli ohlásila Lichancová nemoc, čo oslabilo silu družstva. Za Klenovec nastúpili: Antalová, Bálintová, Trnavská, Paluš, Hruška a Marcišiak. Body získavali iba dievčatá.

Bratislava 12.4.2008

Na M SR staršieho dorastu sa z Klenovca prebojovalo až 6 dievčat. Do Bratislavy cestovali tri Nikola Lichancová, Nikoleta Bálintová a Eliška Trnavská. Vekovo sú len žiačky a Bálintová dokonca len mladšia žiačka. Z nich na jedinú a to bronzovú medailu dosiahla Lichancová vo štvorhre dievčat, keď partnerkou jej bola Kubiková z Prešova. Na Majstrovstvách chýbali dievčatá,

ktoré reprezentovali Slovensko na školských majstrovstvách sveta na ostrove Menorca (Španielsko).

Trenčín 19.4.2008

Na Majstrovstvách Slovenska v kategórii mladších žiakov sa zúčastnilo 7 hráčov z Klenovca: Nikoleta Bálintová, Michaela Čajková, Ivana Lásková, Renata Surová, Monika Hrušková, Martin Paluš a Ivan Hruška. Favoritky č.1 sa dobre zhostila Bálintová, keď vo dvojhre získala titul po finálovom víťazstve nad Martinou Repiskou (Zvolen) 2:1 na sety. Titul získala aj v zmiešanej štvorhre, keď partner jej bol Zigo z Trenčína ináč víťaz všetkých mužských disciplín. V ženskej štvorhre patrí titul dvojici Knappová (TN), Repiská, ktorej podľahla dvojica Čajková, Bálintová v troch setoch. Z medaily sa tešila aj Lásková vo štvorhre s partnerkou Klimkovou z Prešova. Pár Paluš, Hruška vo štvorhre obsadil 5-8. miesto.

Prešov 26-27.4.2008

Z Majstrovstiev SR mladšieho dorastu si hráčky Klenovca priviezli tri bronzové medaily. Na stupni víťazov vo dvojhre dievčat stáli tri hráčky, ktoré trénujú v Klenovci. Prvé miesto obsadila Dominika Rebová (L.Košice), ktorá však trénuje naďalej v Klenovci. Druhé miesto patrí Ivane Kubikovej z Prešova. Na bronzovom stupienku stáli Romana Surová a Denisa Antalová (Klenovec). Surová v priebehu turnaja porazila turnajovú dvojku Jariabkovú (TN) a pre Antalovú je to tiež úspech, pretože je ešte len žiačka!

Vo štvorhre sa čakal úspech páru Rebová, Surová. Pár bol sice nasadený ako tretí pár a aj na tom mieste skončil, ale výsledky, ktoré dosahovali na majstrovstvách sveta školských družstiev si žiadali minimálne finálovú účasť.

V zmiešanej štvorhre sa najvyššie dostal len pár Vicen (BA), Lichancová. 5.-8. miesto si tento ešte len žiačky pár senzačne vybojoval nad párom Koribský, Rebová (KE).

Ivan Majorský

Stručné dejiny Malohontu do roku 1803 (2)

Osídlenie od 14. do začiatku 19. storočia

Ustálenie politických a hospodárskych pomerov po upevnení vlády Karola Róberta v Uhorsku počas prvej polovice 14. storočia vytvorilo aj na území Malohontu priaznivé podmienky na ďalší rozvoj osídlenia. Zvýšila sa hustota osídlenia, ale zakladali sa aj nové sídliská.

Pri Rimave, asi na polceste medzi Hačavou a Tisovcom postavili v druhej polovici 14. alebo začiatkom 15. storočia strojovú pilu na vodný pohon. V jej blízkosti vznikla súčasne malá osada. Slováci ju nazvali Pila (Rimavská). Toto pomerne pokojné obdobie vystriedali od konca 14. storočia búrlivé desaťročia. Vo víre plienenia a vypaľovania pri bojoch o uhorský trón a anarchie v druhej tretine 15. storočia vyhynuli mnohé dediny.

Už v polovici 15. storočia sa v dedinách stredného Malohontu mohli natrvalo usadzovať bývalí prislušníci žoldnierskeho vojska Jána Jiskru, ktorí mali český alebo moravský pôvod. Tito sa však rýchlo poslovenčili. V druhej polovici 15. storočia severné oblasti Slovenského rudohoria osídľovali pôvodom rusínski valasi. Do Malohontu mohli preniknúť najskôr z priestoru muránskeho hradného panstva. Vhodné prírodné podmienky pre svoj pastiersko-dobytkárskeho spôsob života a hospodárenia našli najmä v Tisovci, Klenovci a v Kokave, no aj v iných chatároch. Tito novoprišli v týchto obciach dosť výrazne poznamenali charakter starého slovenského osídlenia, no napokon sa etnicky rozplynuli.

V polovici 16. storočia prenikli do Malohontu osmanskí Turci. Ich vojenská prítomnosť poznamenala vo svojich neblahých následkoch aj tunajšie osídlenie. Boli vypálené a úplne vyplienené mnohé dediny, ako Jelené, Opátek, Kľačany, Lukva, Sobôtka, Kurinec, Maštinec. Viac ráz zničené a opustené boli aj ďalšie dediny. Z nich azda najviac Likier a Hačava. No napriek všetkým katastrofám sa oby-

vatelia, ktorí prežili, do nich vracali a pomaly ich opäť osídľovali.

V relatívne pokojnejších pomeroch, ktoré nastali v 18. storočí počet obyvateľov malohontských dedín opäť stúpol. Mnohí z nich pritom utekali od svojich zemepánov na Dolnú zem, kde nachádzali voľnú pôdu opustenú po Turkoch. Tak vznikli nové osady, napríklad Malé Zahorany. V posledných dvoch desaťročiach 18. a začiatkom 19. storočia sa uskutočnila konečná etapa osídlenia horného Malohontu. V oblasti kokavského chatára Forgáčovci ako feudálni majitelia tohto územia pozvali – presídlili väčší počet poddaných z hornej Oravy. Zakladaním usadlostí prevažne kopaničiarskeho typu chceli Forgáčovci zvýšiť výnosy svojho panstva. Tak

bol v rokoch 1796 – 1797 osídlený Lom nad Rimavicou, osada Šoltýska, Dubákovovo, Drábsko a Utekáč.

Hospodárstvo a majetkové pomery

Napriek relatívne malej rozlohe Malohontu oproti ostatným stoliciam na Slovensku, rozvinulo sa v minulosti na jeho území viacero špecializovaných odvetví výrobných činností. Rozhodujúci vplyv na vznik tejto rôznorodosti mali pôdne, klimatické, surovinové a iné prírodné podmienky. Vo včasnom stredoveku teda od začiatkov slovanského (slovenského) osídlenia do konca 13. storočia sa tu rozvinulo roľníctvo, hrnčiarsstvo, baníctvo a drevospracujúca výroba.

Napriek výraznému rozvoju nepoľnohospodárskych výrobných činností v Malo-

honte tvorili roľníci počas celého obdobia feudalizmu väčšinu jeho obyvateľstva. Touto činnosťou sa zaoberali aj mnohí remeselníci, povozníci, námezdní robotníci a iní zamestnanci. Prosperita poľnohospodárskej výroby bola najvyššia v južnom Malohonte až po Hrachovo. Už od včasného stredoveku sa tu siala pšenica, raž, jačmeň, ovos, proso, pohánka, hrach, mak, konope, v 18. storočí aj ľan a iné plodiny. Od konca 18. storočia sa začali pestovať zemiaky. Najviac ich sadili v Lome nad Rimavicou, Šoltýske, v Kokave nad Rimavicou, v Klenovci a v Tisovci. Z ovocia sa darilo najmä slivkám a jablkám. V Klenovci a v Kokave nad Rimavicou bývala bohatá úroda dobrých hrušiek.

V 17. a osobitne v 18. storočí niektorí zemepáni zakladali vlastné roľnícke hospodárstva – takzvané majere. Zaberali do nich najmä dlhší čas ladom ležiacu pôdu. Pre Malohont bol typický spôsob získavania novej ornej pôdy kľčováním a vypaľovaním lesných porastov už od najstarších čias. Bola to ťažká práca najmä na strmých svahoch, pritom sa tieto náročne získané zeme nazývané kopanice využívali iba extenzívne. Neoddeliteľnou súčasťou roľníckeho hospodárenia bol chov dobytka a ďalšieho domáceho zvieratstva. Od druhej polovice 15. storočia pod vplyvom valaskej kolonizácie začalo prevládať ovčiarstvo. Ujalo sa najmä v severnejšie situovaných dedinách. Hospodársky významnejšiu úroveň výroba a predaj syra – bryndze nadobudla v Klenovci, Kokave, Tisovci.

V priestranných a z väčšej časti zalesnených chatároch Klenovca a Kokavy nad Rimavicou začali od prvej polovice 18. storočia vznikať takzvané kolešne. Zakladali ich so súhlasom zemepánov na lesných kľčoviskách a tvorili ich polia, lúky a určité výmery príhľehého lesa. Zvyčajne tam hospodárili cez leto, neskoršie niektorí aj celý rok.

Pavel Jakabšic

Klenovské

noviny

Vydáva Obec Klenovec. Adresa redakcie: Obecný úrad, Klenovské noviny, Námestie Karola Salvu 1, 980 55 Klenovec. Telefón: 0911/886707, e-mail: klenovskenoviny@klenovec.sk. Šéfredaktorka Mgr. Blažena Hrušková, redakčná rada Ing. Michal Kňažek, Július Molitoris, grafická úprava Ing. Michal Kňažek. Reg. číslo MK SR: RP 121/2005, Tlač: REALITY-PRINT, Námestie M. Tompu 4, Rimavská Sobota